

A NyelvEsély (MTA SZ-007/2016) projekt teljes időtartamára vonatkozó legfontosabb eredmények közzétételi, nyilvánosságra hozatali fóruma az **Edulingua.net** (<http://edulingua.net/edupage/>) címen elérhető honlap.

A projekt egyik kiemelt prioritásának számító, különösen a siket és jelnyelvhasználó közösséget érintő, de az auditív orientáltságú csoportok számára is egyaránt támogatást, segédletet, hozzáférést és kölcsönös átjárást biztosító jelnyelvi, jelnyelvészeti kimeneteinek egyik kiemelkedő eredménye a tanulásközpontú **Jelnyelvi fejlesztések** (<http://edulingua.net/edupage/jelnyelvi-fejlesztések/>) megvalósítása, amely több területet fed le. A kézformákkal (tágabban értelmezve a jelnyelvek fonémáival) kapcsolatos, hiteles nyelvészeti leírások, fonológiai ismeretek a korpuszkutatások annotációjának támogatásán túl tan- és segédanyagokként kiemelkedően fontosak mind a jelnyelvi oktatás, mind a jelnyelvtanulók egyre bővülő köre számára. Ennek keretében az írás és olvasás elsajátítását elősegítő, magas jelnyelvi kompetenciával, metanyelvi tudatossággal és jelentős jelnyelvoktatási tapasztalattal rendelkező siket munkatársak által kiterjesztett magyar ujjábécé született meg. Magyarországon eddig korábban még senki nem kezdeményezte ezt a megoldást, mely jobban illeszkedik az olvasás- és írástanítás általánosan alkalmazott gyakorlataihoz. Emellett a siket kultúrához kapcsolódó jelenségekre épülő glosszárium mintája is elkészült.

További, Magyarországon hiánypótló kimenet a nemzetközi, valamint saját korábbi és a projektben elért eredményekre épülő kétnyelvű (magyar jelnyelv – magyar nyelv), multimodális, mobil alkalmazásra is optimalizált **JEL-SZÓ-TÁR Gyermekszótár és tanuló szótár** (<https://multilinguanet.hu/szotar/index.php>). A vizuális vagy auditív orientáltságú, siket, CODA, CI-s, halló tanulók csoportjainak egyaránt támogatást ad mind a magyar jelnyelv, mind a magyar nyelv hangzó és/vagy írott változatának elsajátításához, a metanyelvi tudatosság erősítéséhez. A munkálatban átfogóan kezeltük a fonológiai tudatosság fejlesztését, a kézformák tanítását, a betűtanítást, a mindkét nyelvi szókincsfejlesztést, a példamondatokkal a pragmatikai készségek, továbbá az olyan olvasáshoz (is) szükséges készségek fejlesztését, mint a vizuális szerialitás, vizuális emlékezet, vizuális differenciálás és téri orientáció. A nemzetközi összehasonlításban is innovatív jel-szó-tár a jövőben jelnyelvi online mérőeszközzé is jól fejleszthető.

A mérőeszközökhöz kapcsolódó következő kimeneti eredménye a projektnek a kifejlesztett **Siketiskolai mérőeszköz-csomag** (<http://edulingua.net/edupage/siketiskolai-mereoeszkoz-csomag/>), amely kidolgozását az oktatási-nevelési folyamat minden szereplőjére irányuló vizsgálatok, hazai és nemzetközi eszközök és gyakorlatok, szisztematikus háttérelmzések előzték meg. Két fő részből áll: első része a siket gyerekek iskola előtti nyelvi fejlődésére vonatkozó szülői, tanári anamnézis kérdéssorait, a családi és iskolai nyelvi szocializációs mintázatok, interakciós gyakorlatok, illetve a szülői, tanári, fejlesztő pedagógusi nézetek és attitűdök feltárására alkalmas kérdőíveket és mérőfüldkő-listát tartalmazza. Másik része a jelnyelvi és magyar nyelvű, jelnyelven is hozzáférhető instrukciókkal támogatott mérőeszköz. Ez egy kognitív képességeket mérő rész, továbbá a fonológiai szinttől a szövegértésig terjedő jelnyelvi és magyar nyelvi tesztfeladatsort tartalmaz. Az eszköz alkalmazható bemeneti és kimeneti kompetenciák mérésére és az iskolai oktatás eredményességének folyamatos feltérképezésére. Az eszköz működőképességét előzetes próbatesztek, valamint egy siketiskola tanulóinak felmérése igazolja.

A projekt másik kiemelkedő prioritást élvező kimeneti ágának, a romani kulturális és (több)nyelvű közösségeket érintő nyelvészeti, kulturális, oktatási kutatásokra, vizsgálatokra,

munkálatokra épülő lényeges eredménye a romani nyelv különböző dialektusaira építő, azokat értéként közvetítő, e munkálatba a szülőket, pedagógusokat és magukat a gyermekeket is bevonó, romani-magyar regionális digitális fogalomtár és egy multimodális **Romani alapszótár** ([http://e-ducating.hu/nyeszotar/?search_word=&search_category_5=cerhar&search_signlang=%2C&d](http://e-ducating.hu/nyeszotar/?search_word=&search_category_5=cerhar&search_signlang=%2C&dictionar...)

[http://e-ducating.hu/nyeszotar/?search_word=&search_category_5=cerhar&search_signlang=%2C&dictionar...&id=search](http://e-ducating.hu/nyeszotar/?search_word=&search_category_5=cerhar&search_signlang=%2C&dictionar...)). A romani nyelv jelenleg három (lovari, cerhari, nyírmihálydi) magyarországi beszélt változatának digitális hozzáférhetőségét célzó kutatás és fejlesztés során, közel 1300 fogalom anyanyelvi beszélőkkel való felgyűjtése és tesztelése után 300 szótári item cerhari, lovari és kárpáti változata (900 item) s a hozzá tartozó példamondatok felvett hangfájljai kerültek a felületre. Ezután a 300 szótári item 928 új elemmel bővült, a vidéki településen kialakított mobil stúdióban, a helyi cigány munkatársak technikai felkészítése után elkészült, anyanyelvi beszélőkkel felvett nyersvideók, a NyelvEsély stúdióban véglegesített szótári itemjei a Romani alapszótár menüpont alá integrálódtak. A szótár és fogalomtár hatékony, tanulást támogató (digitális) nyelvi eszközkészlet lehet a nyelvtanulók és a nyelvi sokszínűségekre érzékeny pedagógusok számára, pozitív hatással lehet a többnyelvű gyermekek szókincsfejlődésére, pozitívan formálhatja nyelvi attitűdjeiket.

További, a projekt ezen ágához kapcsolódó kimeneti eredmény a **Romani–magyar pedagógusszótár** (<http://edulingua.net/edupage/romani-pedagogus-szotar/>), a cigány gyermekeket tanító magyar pedagógusok számára készült segédlet. Az iskolai kommunikáció, a mindennapi élet során használatos leggyakoribb romani szavakból, kifejezésekből készült. Bevezetést ad a romani nyelvről, a cigány eredetű magyar jövevényszavakról, a nyelvhez fűződő tényekről és tévhitekről, a grammatikáról, írásmódokról. Köszönési formulákat ismertet, kultúra- és nyelvspecifikus jellegzetességekre is kitér, általános tanári fegyelmezési instrukciókat is felvonultat, valamint a főbb tantárgyakhoz kapcsolódó, de nemcsak ott használható alapvető szavakat, kifejezéseket ismertet. Témakörei: olvasás, írás; számok; az emberi test részei; család; földrajz, környezetismeret és színek. Célja, hogy elősegítse ezeknek a kifejezéseknek az ismeretét és használatát, támogassa a pedagógus és a gyermekek közti kommunikációt, a szociokulturális távolság csökkenését, pozitív viszony kialakulását, erősödését, ami a cigány gyermekek iskolai viselkedésére és oktatási esélyeire is jelentős hatással van.

A projekt során a 21. századi tanulás- és oktatáskutatás eredményeinek felhasználása és az oktatás módszertani megújulásának elősegítése céljából létrehozott **Tananyagok, multimodális tartalmak, módszertani segédletek** (<http://edulingua.net/edupage/tananyagok-es-segedanyagok/>) nagyobb csoportokba rendeződnek célcsoportjuk és jellegük szerint. Az egyik nagy csoportot a főleg kisebb gyermekeknek szóló egyes egynyelvű, jelyelvi vagy romani nyelvű alkotások, mesék, mondókák, versek felvételei alkotják. Kiemelendők a nagyobb diákoknak szóló tartalmakat is, ezek közt magyar szépirodalmi művek feldolgozásai és a jelyelvi, jelyelvészeti kérdéseket tematizáló alkotások is vannak. A másik nagyobb csoport kifejezetten az iskolai oktatáshoz kapcsolódó többféle témájú és nehézségű szöveget és különféle típusú, több oktatási célra is alkalmas, célzottan fejlesztett e-learning feladatot foglal magába. Önálló csoport a módszertani csomagként kidolgozott, multimodalitásra épülő tágabb tudásanyagot, sokféle oktatási célt és feladattípust átfogó anyag- és feladatkészlet. Emellett létrehoztunk több általánosan használható digitális tanulási segédletet is. Mindezek célzott tanulásra és önálló, kötetlen játékos tevékenységre is alkalmasak.

E nagyobb csoportokba sorolódó oktatásmódszertani, tanulást és tanítást segítő tartalmak másik fontos darabja, a projekt szintén jelentős eredménye, az **Oktatási fogalomtár** (<http://edulingua.net/edupage/oktatasi-fogalomtar/>). Öt kiemelten fontos iskolai tantárgy,

tudásterület kucsfogalmait tartalmazza (magyar nyelv és kommunikáció, matematika, környezetismeret/földrajz, informatika/digitális kultúra, siket kultúra és jelnyelvi kommunikáció). Az oktatási segédanyag, előre tervezett koncepció alapján, szociolingvisztikai, pedagógiai, jelnyelvkutatási és terminológiai kutatási eredményekre is építve, a tudományterületek kulcsfogalmainak kigyűjtésével és a NAT2020 tananyagainak feldolgozásával készült. A fogalomtár, a diákok több kor- és célcsoportjának, valamint tanáraik, szüleik, az oktatási tolmácsok és a bilingvális oktatás más résztvevői számára is hasznosítható segédanyag. A tananyag nyelvi, tartalmi megértését és a tantárgyi szakkifejezések használatát is segíti, mindegyik tantárgyból tartalmaz egy szűkebb, kiemelt fogalomkört, ami tartalmazza a legfontosabb magyar terminusokat és ezek jelnyelvi megfelelőjével. Egy bővebb lista is készült minden tantárgy tekintetében az alapvető fogalmakból, ezek jelnyelvi megfelelőiből és magyar definícióiból.

A fogalomtárhoz köthető, kapcsolódó további kimenet a projekt során létrehozott **Tanári-iskolai instrukciók tára** (<http://edulingua.net/edupage/oktatasi-fogalomtar/>). Az instrukciótár egy innovatív, nemzetközi kitekintésben is egyedülálló kétnyelvű segédletkészlet. A tanórákon, tankönyvekben és mindennapi oktatási-nevelési helyzetekben gyakran használt pedagógusi és szülői metakognitív-metakommunikációs utasításokat, kifejezéseket tartalmaz magyarul és jelnyelven: matematika, irodalom, nyelvtan, informatika, környezetismeret/földrajz; általános jellegű tanári, iskolai instrukciók; kommunikációra vonatkozó reflexiók; megértésre, gondolkodásra, viselkedésre vonatkozó kifejezések; főbb iskolai eszközök, fogalmak témakörökben. A gyűjtemény a kétnyelvű gyermekeknek, különösen a siket diákoknak, valamint a halló, jelnyelvet nem vagy kevésbé ismerő szülőknek, pedagógusoknak kínál segítséget a magyar nyelvi korlátok mellett, az iskolai nyelv speciális szókincséből adódó akadályok leküzdésében, és a jelnyelvi utasítások, reflexiók használatához vagy bővítéséhez hiányzó eszközkészlet megteremtésében.

Végezetül, de nem utolsó sorban legfontosabb eredményeink között tartjuk számon az érintettek aktív **bevonását** (<http://edulingua.net/edupage/bevonodas/>), tapasztalataik, episztemológiai kiindulópontjaik sokféleségének **megismerését, megértését, beépítését** a kutatási folyamatokba. A hazai és nemzetközi intézményekkel, pedagógusokkal, szakemberekkel való **szakmai együttműködés** kialakítása és bővítése mellett az adott **lokális közösségek** tagjainak bevonását is különböző platformokon, fórumokon, pályázatokon, workshopokon, konferenciákon keresztül. A gyakorló szakemberek bevonását célzó intézkedések egyik kiemelkedő eredménye, az Olvasás-előkészítés a “Mesezene” módszerrel című akkreditált pedagógus továbbképzés.